

Bus įamžinta Marijampolės senojo arklių pašto stotis

Maždaug prieš du šimtus metų toje vietoje, kur dabar yra Marijampolės „Spindulio“ kino teatras, iškilo pašto komplekso pastatai. Nuo Kauno link Suvalkų toliesio pašto stotys buvo pastatytos Veiveriuose, Ažuolų Būdoje, Marijampolėje, Kalvarijoje ir kitose vietose. Dar šią vasarą planuojama įamžinti pirmąją pašto stotį Marijampolėje – šalia „Spindulio“ kino teatro bus atidengtas specialus meninis akcentas – stulpelis. Jį kuria žinomas miesto menininkas Dominykas Vokras.

Algis VAŠKEVIČIUS

Pašto sodyba – iš trijų pastatų

Anot istoriko, Kauno regioninio valstybės archyvo Marijampolės filialo vyriausiojo archyvaro Rimvydo Urbonavičiaus, tyrinėjusio ir aprašiusio senojo pašto istoriją, pašto stotyje turėjo tilpti poilsio ir nakvyinės kambariai keliaujantiems bei vežikams, *makiteris*, korespondencijos skirstymo patalpos, arkliedės, ratinė, kalvė, pašarų sandėlis ir kita. Stoties kompleksai būdavo statomi maždaug 10–15 metrų atstumu nuo kelio linijos. Kalvarijos pašto stotis yra išlikusi ir gerai išsilaikiusi, viename iš kompleksų pastatų dabar įsikūrus Kalvarijos krašto muziejus.

„Marijampolės pašto stoties sodyba susidedo iš trijų simetriškai plento atvilkėlių stovėjusių pastatų. Vidurinis pastatas, svarbiausias sodyboje, buvo šonų į plentą, kiti du – galais. Tarpuose tarp šių pastatų įrengti vartai įvažiuoti į aptvertą kiemą. Pašto sodybos šonuose buvo tarnautojų darbai, kurie užėmė du margs žemės (vėliau jie buvo praplešti).“

Centrinis pašto pastatas buvo dviaukštis, šoniniai statiniai (skirti arkliams, vežikams, inventoriui) – vienuokščiai. Pirmame pastato aukšte buvo tarnybinės patalpos ir raštininko butas, antrajame – parbūgų asmenų poilsio patalpos, pašto viršininko ir sekretoriaus butai, – rašė R. Urbonavičius.

Išsaugojo nuotraukas ir prisiminimus

Marijampolėje gyvenanti Irena Žukalienė išsaugojo daug istorinių nuotraukų ir prisiminimų apie senąją paštą, nes jos tėvas Jonas Karlikauskas buvo

šio pašto viršininkas. Jis dirbo dar tame senajame pastate, kuris 1944 metais vokiečiams traukiantis iš Marijampolės buvo sudegintas ir sulygintas su žeme.

R. Urbonavičius pasakojo „Suvalkiečiui“, kad neseniai jam teko matyti iš oro darytas vokiečių fotografų nuotraukas, kurios liudija, jog 1944-ųjų rudenį du šoniniai Marijampolės pašto komplekso pastatai dar buvo neblogai išsilaikę, o pagrindinis paštas jau buvo be stogo. Netrukus paštas penskėle į kitas patalpas.

– Mano tėtis gimė 1895 metais. Jis mokėsi Rusijoje, kur baigė pašto mokslus ir grįžo į tik ką nepriklausomą tapusią Lietuvą bei labai jaunas 1918 metais pradėjo dirbti Kelmės pašto viršininku. Vėliau jis buvo pašto viršininku keliuose Lietuvos miestuose – Leipalingyje, Kalvarijoje, kol galiausiai buvo perkeltas į Marijampolės paštą ir nuo 1937-ųjų čia vadovavo paštui. Čia, kad tėtis, susirgęs sunkia liga ir sulaukęs 51-erių mirė 1947 metais.

Aš tuo metu lankiau pirmąją mokyklą klase, mes gyvenome vi-

Irena Žukalienė daug metų atidavė darbui pašte.

sai šalia buvusio pašto pastato dabartinėje Šaulių gatvėje, vokiečio Kleino name. Vėliau, po Antrojo

pasaulinio karo, mes gavome butą ir apsigyvenome Kestučio gatvėje, – prisiminė I. Žukalienė, pati apie 40 metų dirbusi Marijampolės pašto ir telegrafo tarnyboje.

Pašto viršininkas nustatė dolių vagį

86-erių metų moteris yra išsaugojusi ne tik nemažai nuotraukų, bet ir 1926 metais Jungtinės Amerikos Valstijose, Bostono mieste, leisto lietuvių laikraščio „Kėleivis“ kopiją, kurią jai patipino anūkas. Nedideleje šio laikraščio žinutėje rašoma apie tai, kad

pašto viršininkas J. Karlikauskas sugavo vagį – vienas iš pašto darbuotojų, pasirodo, apleisda-

vo iš Amerikos atėjusius laiškus ir pagrobavo juose siųstus dolerius. Viršininkas šį faktą išsiaiškino, o vagis atsidūrė kalėjime.

Pasak I. Žukalienės, jos tėtis J. Karlikauskas labai mėgo savo darbą, pašte buvo susiformavęs geras kolektyvas, visi puikiai sutarė. Kai karo metais senąjį paštą subombardavo, paštas penskėle į netoliese buvusį namą S. Dariaus ir S. Gireno gatvėje. Dabar toje vietoje yra įsikūrus Gamtos apsaugos departamentas. Tame pastate ir pati I. Žukalienė pradėjo dirbti nuo 1953-ųjų gruodžio mėnesio.

– Pamenu, kai tėtis dirbo jau naujoje vietoje, o aš buvau mokinė. Mano mama neretai sutepdavo jam sumuštinį pavakariams ir man liepdavo nunešti į darbą. Taip ir susiklostė, kad aš baigiau pašto, telefono ir telegrafo ryšių mokslus Vilniuje, nes turėjau tokį palinkimą. Būdavo, sugenda radijo imtuvai, tai aš sujungiu laidus, ir jis imdavo veikti. Mus taip pat mokė priimti ir perduoti telegramus, mokėjau dirbti Morzės abėcėlę, kurią dabar jau užmiršau, – pasakoja marijampolietė.

Džiaugiasi išsaugota istorija

1960 metais paštas buvo perkeltas į pastatą J. Basanavičiaus aikštėje, kur jis veikė iki pastarųjų metų. I. Žukalienė teko dirbti ir buvusiam „Telekomo“ pastate Kauno gatvėje, o į pensiją ji išėjo 1994 metais ir dar dvejus metus darbuotė. Ji sakė, kad ir pensijoje daug bendravo su buvusiais bendradarbiais, kurie ją prisiminėdavo, aplankydavo ir pasveikindavo ryšinininko dienos proga.

– Dirbau pašte įvairius darbus. Ir kadry klausimus tvarkiau, įkylimus pildžiau, iš viso teko dirbti su septyniais skirtingais viršininkais. Visokių malonių dalykų, gerų prisiminimų buvo tikrai daug. Tai, kad buvo nuspręsta įamžinti senąjį pašto pastatą ir įrengti atminimo ženklą, mane labai nudžiugino. Labai gerai, kad prisimenama istorija, jauni žmonės gali ją sužinoti, – džiaugėsi pašnekovė.

Senojo Marijampolės pašto darbuotojai (Jonas Karlikauskas – viduryje).

Šios nuotraukos užrašas kitoje pusėje: „Iš kairės – pašto viršininkas J. Karlikauskas, Mikalavičius, Skripkauskas, su dviračiu Šaltmėris“.

Marijampolės pašto viršininkas Jonas Karlikauskas.

Prieškario Marijampolės pašto darbuotojai.